

27-11-2024

Aftale mellem regeringen og Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Radikale Venstre og Alternativet om undersøgelse af ægteskaber med mindreårige

Regeringen og Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Radikale Venstre og Alternativet er enige om at gennemføre en historisk og nutidig afdækning af praksis for håndtering af ægteskaber med personer under 18 år. Afdækningen vil have form af en uvildig undersøgelse, der skal afdække, om sagerne er behandlet korrekt ud fra gældende lovgivning, herunder med et særligt fokus på sager efter 1. februar 2017.

Udviklingen i lovgivning om ægteskab med mindreårige

Det er i dag ikke tilladt at indgå ægteskab med en mindreårig i Danmark, og udenlandske vielser af mindreårige anerkendes ikke, medmindre der er helt tvingende grunde til at gøre det, eller der er tale om EU/EØS-borgere og disses ægtefæller. Det har været retstilstanden siden den 1. februar 2017.

Siden den 15. marts 2021 har det også været strafbart at forestå en religiøs vielse uden borgerlig gyldighed eller indgåelsen af et andet ægteskabslignende forhold med en person under 18 år, ligesom det er strafbart for forældrene at lade barnet indgå i et sådant forhold eller ægteskab og for den, som efter at være fyldt 18 år frivilligt indgår i et sådant ægteskab eller forhold med en mindreårig.

Herudover har det også siden den 15. marts 2021 været strafbart at tvinge nogen til at indgå ægteskab, indgå religiøs vielse uden borgerlig gyldighed, indgå i et andet ægteskabslignende forhold samt fastholde nogen i et sådant ægteskab eller forhold. Bestemmelsen om forbud mod tvangsægteskaber blev oprindeligt indsat i straffeloven i 2008, men er ad flere omgange blevet skærpet.

Den gældende lovgivning beskytter mindreårige mod at indgå og blive fastholdt i ægteskaber og ægteskabslignende forhold, som de ikke er modne nok til at overskue konsekvenserne af eller til at sige nej til, og er således udtryk for, at ægteskaber og ægteskabslignende forhold med mindreårige er uacceptabelt i et retssamfund som det danske, og dermed er Danmark med til at understøtte FN's verdensmål om et opgør med fænomenet børneægteskaber.

Det var imidlertid indtil 1. februar 2017 muligt at give personer under 18 år tilladelse til indgåelse af ægteskab ("kongebreve"), ligesom udenlandske vielser af personer under 18 år frem til 1. februar 2017 kunne anerkendes.

Det er relevant at få et indblik i den praksis, der knyttede sig til tidligere gældende regler og administrationen heraf.

Sager efter lovændringen den 1. februar 2017

Behovet for viden om administration af reglerne gør sig i særlig grad gældende i forhold til anerkendelse af udenlandske vielser af personer under 18 år efter februar 2017. Der ses således at være anerkendt et relativt stort antal vielser af mindreårige, selvom der med de gældende regler kun undtagelsesvist kan ske anerkendelse af sådanne vielser, hvis der er tvivlende grunde til at gøre det. Det bemærkes, at EU/EØS-borgere og disses ægtefæller ikke er omfattet af stramningen af reglerne i 2017.

Hver enkelt af disse sager skal belyses for at vurdere, om anerkendelsen er i overensstemmelse med gældende ret. Det sker i en tilsynsundersøgelse, der er iværksat af det daværende Social-, Bolig- og Ældreministerium (nu Social- og Boligministeriet), hvor de anerkendende myndigheder i alle tilfælde skal redegøre for baggrunden for anerkendelsen.

Endvidere er det vigtigt for aftalepartierne at understrege, at skulle det efter den kvalitetssikring af data i CPR-systemet, som det daværende Indenrigs- og Sundhedsministeriet (nu Digitaliseringsministeriet) har iværksat, vise sig, at mindreårige har indgået ægteskab i Danmark efter den 1. februar 2017, så skal hver enkelt af disse sager også belyses. Det vil i givet fald indledningsvist også ske i tilsynsundersøgelsen.

Påviser tilsynsundersøgelsen sager, der vurderes ikke at være blevet behandlet korrekt, videregives oplysning herom til den kompetente myndighed med henblik på, at denne myndighed kan tage stilling til, om og i givet fald hvad der juridisk skal ske i forhold til den enkelte sag, samt hvad den administrative håndtering af sagen måtte give anledning til.

Resultaterne af ministeriets tilsynsundersøgelse skal indgå i den uvildige undersøgelse, der således for så vidt angår sager om anerkendelse af udenlandske vielser med mindreårige dækker perioden 1970 og frem til i dag.

Sager før lovændringen den 1. februar 2017

I forhold til håndtering af sager, der ligger før lovændringen i februar 2017, skal der foretages en afdækning af, hvad der er sket tilbage i tid i forhold til disse sager – både i forhold til praksis for at give personer under 18 år tilladelse til indgåelse af ægteskab ("kongebreve") og i forhold til praksis for anerkendelse af udenlandske ægteskaber med mindreårige.

Denne del af undersøgelsen tilrettelægges som en generel deskriptiv undersøgelse på baggrund af et udsnit af konkrete sager, hvor udfaldet af og begrundelsen for sagerne afdækkes med henblik på at belyse praksis.

Endvidere vil denne del af undersøgelsen for så vidt angår danske vielser blive suppleret med en sociologisk-historisk vinkel for på den måde at få en bredere forståelse af datidens syn på ægteskab m.v.

I forhold til sagerne om dispensation fra alderskravet skal undersøgelsen dække perioden 1970 til 1. februar 2017.

Beskrivelse af mulighederne for at sætte ind med socialfaglige indsatser

Parallelt med undersøgelsen skal der desuden udarbejdes en oversigt over og beskrivelse af de muligheder, der efter den gældende lovgivning er for at sætte ind med socialfaglige indsatser, f.eks. tvangsanbringelse for at undgå, at mindreårige bliver gift i udlandet, og for at tage hånd om personer, der er blevet gift som mindreårige, ved bl.a. at yde vejledning om deres rettigheder og eventuelt hjælp til at komme ud af ægteskabet.

Anden viden om indgåelse af ægteskaber med mindreårige som følge af negativ social kontrol og tvang

Undersøgelsen skal endelig beskrive anden relevant forskning og undersøgelser på området for ægteskaber med mindreårige eller med nær sammenhæng hertil, særligt i forhold til ægteskabsindgåelse på baggrund af negativ social kontrol og tvang, herunder i forbindelse med genopdragelsesrejser.

Partierne er enige om at mødes, når der foreligger en konklusion på undersøgelsen, og det står klart, hvilke problemstillinger der er tale om, med henblik på at drøfte mulige tiltag rettet mod mindreårige, der er i en udsat position i forhold til tvang og ægteskab, herunder eksempelvis en generel oplysningskampagne eller andre tiltag, der skal sikre vejledning om rettigheder og muligheder, hvis man er blevet viet som mindreårig.

Teknisk bilag

Den mere udførlige beskrivelse af undersøgelsen fremgår af det tekniske bilag "Beskrivelse af undersøgelse af ægteskaber med mindreårige".

Økonomi

En deskriptiv historisk undersøgelse er foreløbigt vurderet at ville koste ca. 2 mio. kr. ekskl. moms. Undersøgelsen forudsættes gennemført af VIVE. Den iværksættes i 2024, eventuelt 2025 og afsluttes senest samme år. Den periodiske fordeling af udgiften er endnu ikke fastlagt.

Tabel 1					
Økonomioverblik					
Mio. kr. 2023-pl	2024	2025	2026	2027	Varigt
VIVE, undersøgelse	2,0	-	-	-	-
I alt	2,0	-	-	-	-

Anm.: